

Barn i asylprocessen med uppgivenhetssymtom

UD 2004:06

Granskningsnämnden för radio och TV

Box 244

136 23 Haninge

Sekreterare

Anna Mannikoff

Telefon 08-405 47 39

Mobil 070-225 05 29

Telefax 08-405 41 86

E-post anna.mannikoff@foreign.ministry.se

Anmälan till Granskningsnämnden

Härmed anmäler vi, Marie Hessle och Nader Ahmadi inom den nationella samordnaren för barn i asylprocessen med uppgivenhetssymtom, till Granskningsnämnden Uppdrag Granskning program den 19 september kl. 20:00 i SVT 1; "Spelet om apatiska barnen".

Vi vill anmäla följande uppgifter/påståenden i programmet. Punkterna är återgivna i kronologisk ordning. Den första punkten syftar på Karin Mattissons presentation av programmet. Övriga punkter härrör sig till reporter Gellert Tamas reportage:

1. Uppdrag Granskning säger i presentationen av programmet: "Låtsas de (asylsökande barnen – *vårt förtydligande*) bara vara sjuka? Det skulle den här utredningen ta reda på."

Kommentar: Uppdrag Granskning ger i presentationen av programmet en felaktig beskrivning av den nationella samordnarens uppdrag. Av kommittédirektiv 2004:115 framgår tydligt att uppdraget på intet sätt handlar om det som Uppdrag Granskning påstår.

2. Uppdrag Granskning säger i inledningen till programmet: "Den statliga utredningen slår fast i två rapporter att det inte enbart handlar om en sjukdom, att det lika väl kan röra sig om förgiftning och simulering"

Kommentar: Detta är felaktigt. I den första rapporten berörs överhuvudtaget inte frågor om förgiftning och simulering. I den andra rapporten (SOU 2006:49) slås fast att det inte gått att finna några generella förklaringar till fenomenets uppkomst. Studien har funnit att en rad olika omständigheter, var för sig eller i kombination, kan förklara *enskilda fall* av barn med uppgivenhetssymtom (sid. 101). Manipulation och simulering nämns som "en" av dessa eventuella omständigheter. Begreppet "sjukdom" används här överhuvudtaget inte. Taget ur sitt sammanhang blir Uppdrag Granskningens påståenden missvisande.

3. Uppdrag Granskning säger, angående mötet den 17 februari 2005 i Riksdagens Socialförsäkringsutskott: "(...) Regeringens samordnare Marie Hessle och psykologen Peter Engelsöy framför misstankar om simulering och manipulation på ett liknande sätt som de gjort i radion och TV."

Kommentar: Detta är ett felaktigt påstående. Inga sådana "misstankar" framfördes av Marie Hessle vid detta tillfälle.

4. Uppdrag Granskning säger: "(...) Marie Hessle (...) men som också är känd för sin syn på de apatiska barnen"

Kommentar: Detta är ett tendensiöst påstående som saknar grund. Det framgår överhuvudtaget inte vad man bygger detta påstående på.

5. Uppdrag Granskning säger, angående den nationella samordnarens första rapport:
"Den slår fast att de apatiska barnen är ett nytt fenomen, som enbart drabbar asylsökande barn i Sverige."

Kommentar: Detta är felaktigt. Inte i någon av våra rapporter (2005:1-2 samt SOU 2006:49) har vi påstått att apati, varken hos barn eller vuxna, är nya fenomen. Inte heller har vi påstått att apati enbart drabbar asylsökande barn i Sverige. Vi har däremot kunnat konstatera, efter kartläggningar, kunskapsgenomgångar och vidare undersökningar, att ett liknande fenomen, dvs förekomsten av drygt 400 asylsökande barn med uppgivenhetssymtom under en begränsad tidsperiod (5 år) och huvudsakligen från några bestämda geografiska områden i världen, inte förekommit i andra länder. Vi har dessutom redovisat i de första rapporterna (2005:1-2) att ett fåtal fall med

asylsökande barn med uppgivenhetssymtom har rapporterats från andra europeiska länder.

6. Uppdrag Granskning säger: ”Trots den internationella forskningen fortsätter Marie Hessle att hävda att apatiska barn bara finns i Sverige.”

Kommentar: Se kommentar punkt 5. Påståendet är felaktigt och saknar grund. Man ställer sig frågan vad Uppdrag Granskning bygger detta påstående på, eftersom inga fakta på att det skulle vara så redovisas i programmet.

7. Uppdrag Granskning säger, angående rapport SOU 2006:49: ”Utredarna lägger stort fokus på teorier om manipulation och förgiftning.”

Kommentar: Detta påstående är helt felaktigt och saknar grund. I rapporten refereras till den pågående debatten mellan olika experter om manipulation och misshandel (på sammanlagt 3 av rapportens totala 135 sidor), samt till uppgifter om detta som förts fram i de olika intervjustudierna. Rapporten fastslår följande: ”Vi har i denna fördjupningsstudie varken haft för avsikt eller haft möjlighet att närmare studera dessa misstankar. Frågan om en del av barnen varit förgiftade eller inte kan bäst besvaras genom medicinska, sociala eller polisiära utredningar. ”

8. Uppdrag Granskning säger: ”Man slå fast att det är en av förklaringarna till apatin.”

Kommentar: Detta är felaktigt. Ingen generell förklaring till förekomsten av fenomenet fastslås. I SOU 2006:49 räknas en rad olika omständigheter upp, som var för sig eller i kombination *kan* förklara *enskilda fall* av barn med uppgivenhetssymtom. Manipulation och simulering är ”en” av dessa eventuella omständigheter. Taget ur sitt sammanhang blir Uppdrag Gransknings påstående missvisande.

9. Uppdrag Granskning säger: ”Rapportens slutsatser om förgiftning stödjer sig på en enda namngiven läkare. Tomas Eriksson.”

Kommentar: Detta är felaktigt. En artikel skriven av Tomas Eriksson refereras på ett ställe i rapporten (sid. 27), men rapporten drar ingen slutsats om förgiftning som förklaring.

Rapporten fastslår följande: ”Vi har i denna fördjupningsstudie varken haft för avsikt eller haft möjlighet att närmare studera dessa misstankar. Frågan om en del av barnen varit förgiftade eller inte kan bäst besvaras genom medicinska, sociala eller polisiära utredningar. ”

10. Uppdrag Granskning säger: ”Påståenden om att barn tillfrisknar på flyget tycks bara vara ett rykte. Och trots att jag letar i tre månader så lyckas jag inte hitta ett enda exempel på ett förgiftat barn.”

Kommentar: Detta påstående är anmärkningsvärt eftersom Uppdrag Granskning i sin research gick igenom hela vårt diarium där sådana uppgifter finns. Det är uppenbart att man väljer att ta med de fakta som passar den egna vinklingen.

11. Efter en intervju med Mats Strandberg (MS) visas samordnarens rapport, lagd som en bild över MS.

Kommentar: Detta ger en bild av att MS:s erfarenheter/skrivelser beaktats i rapporten. Detta är helt felaktigt. Det finns ingen referens till MS i rapporten.

12. Uppdrag Granskning säger: ”(...) lyfts också simulering fram som en möjlig förklaring till apatin. Rapportens enda referens till detta är en artikel i Dagens Medicin, skriven av Thomas Jackson.”

Kommentar: Detta är fel. Simulering lyfts fram som en av flera faktorer som kan förklara enskilda fall, men inte som förklaring till fenomenet. Taget ur sitt sammanhang blir påståendet missvisande.

13. Uppdrag Granskning säger: ”Thomas Jackson är alltså den auktoritet som en statlig utredning lutar sig mot vad gäller påståenden om simulering.”

Kommentar: Detta är en grov förvrängning av hur det förhåller sig. En artikel skriven av Thomas Jackson refereras på ett ställe i rapporten (sid. 26), men i rapporten dras ingen slutsats utifrån denna artikel.

14. Uppdrag Granskning säger: ”Men hur kan då en statlig utredning slå fast att det förekommer manipulation när det inte finns några konkreta bevis?”

Kommentar: Detta är helt felaktigt. Inte i någon av samordnarens rapporter fastslås att det förekommer manipulation.

15. Uppdrag Granskning säger: ”Marie Hessle har med några få undantag undvikit kontakt med de svenska och utländska experter som inte delar hennes uppfattning.”

Kommentar: Detta påstående saknar helt grund. I samordnarens rapporter refereras samtliga experter och forskare, svenska och utländska, som publicerat sig i frågor som är relevanta för frågeställningarna i samordnarens uppdrag. Detta framgår tydligt av rapporterna. Utöver detta har kontakt tagits med ett stort antal experter i Europa och i de drabbade barnens hemländer, inom ramen för den europeiska kartläggningen och fältstudierna i Azerbajdzjan, Kirgizistan, Kazakstan och Serbien/Kosovo. Detta framgår också av de båda rapporterna. Dessutom har flera av de hänvisade experterna på olika sätt ingått i samordnarens arbets- och referensgrupper samt rådgivande grupper, e.g. Göran Bodegård. Detta framgår av våra rapporter samt av de mötesanteckningar och deltagarförteckningar som Uppdrag Granskning tagit del av.

16. Uppdrag Granskning säger: ”Magne Raundalen och Solvig Ekbaldh har i en artikel förkastat teorier om simulering. Men i Marie Hessles rapport har samma artikel använts som bevis för simulering.”

Kommentar: Detta är felaktigt. Citatet från den aktuella artikeln refereras i ett teoretiskt resonemang om barn som aktörer i sitt eget liv. Inte som bevis för simulering.

17. Uppdrag Granskning säger: ”Marie Hessle bedrev samtidigt en egen spaningsverksamhet med syfte att visa att många apatiska barn egentligen var manipulerade.”

Kommentar: Denna beskrivning är en tendensiös förvrängning av verkligheten. I samordnarens uppdrag ingår att analysera och kartlägga förekomsten av uppgivenhetssymtom hos asylsökande barn, och i detta ingår att ta del av erfarenheter i praktiken. Att beskriva detta arbete som en ”egen spaningsverksamhet” med ett i förväg uttalat syfte, är en grov förvanskning av verkligheten.

18. Uppdrag Granskning säger: ”Med hjälp av bland annat de här mailen kan vi visa att det pågick ett medvetet och välplanerat spel bakom kulisserna. Ett spel som hade två huvudaktörer. Marie Hessle, som nu också inleder ett intensivt arbete med att leta efter enskilda fall av misstänkt vanvård.”

Kommentar: Se under punkt 24.

19. Följande utdrag ur mail till Inger Schanche, chef för hälsokontoret för asylsökande i Baerum kommune i Norge, visas och läses upp i programmet:

”Inger,
... (Klipp – *vårt förtydligande*)

Nu skriver jag till dej och bifogar Annica Rings mejl (Annica samverkar vi nära med. Hon arbetar på Migrationsverket som beslutsfattare och har ett specialuppdrag som handlar om de apatiska barnen. Kan du vara henne behjälplig med ngt förnamn eller så utifrån hennes behov nedan så kan vi få ta del av Migrationsverkets material i fallet och se vad dom har fått info om! Hälsn. Marie”

Kommentar: Se under punkt 24.

20. Följande utdrag ur mail till *psykiater* Peter Engelsöy, visas och läses upp i programmet:

”Hej,
... (Klipp – *vårt förtydligande*)

Vi är överens om att vi behöver kortfattade dokumentationer från er på olika fall högst ½ A4-sida per barn ni mött/möter där misstanke om att barnet utnyttjas/ används av föräldern/föräldrarna beskrivs.

... (Klipp – *vårt förtydligande*)

Och vi ser situationen som akut! Ring gärna! Hälsn Marie”

Kommentar: Se under punkt 24.

21. Uppdrag Granskning säger: ”Den intensiva mailkontakten mellan Annica Ring och Marie Hessle fortsätter. Nu handlar det om att lägga upp en mediastrategi.”

Kommentar: Se under punkt 24.

22. Följande utdrag ur mail från Annica Ring visas och läses upp i programmet:

”Hej,
... (Klipp – *vårt förtydligande*)

Vad gäller media så är det hittills bara TV4 som hört av sig. Informatörerna här funderar på om de ska lägga ut något på vårt verksnät, jag applåderar vi måste bli mer offensiva. //Annica”

Kommentar: Se under punkt 24.

23. Följande utdrag ur mail från Marie Hessle visas upp och läses i programmet:

”... (Klipp – *vårt förtydligande*)

Tycker det är bra att vara offensiv om det är rätt tajmat. Det bästa just nu vore om informationen kom från Polisen tycker jag. Media har ju sin dramaturgi & barnen är utsatta av systemet i Sverige, där ju MIV ingår! Håller ni nu på att misstänkliggöra de stackars föräldrarna??? kan de kanske tänka!? Marie”

Kommentar: Se under punkt 24.

24. Uppdrag Granskning säger: ”Marie Hessle och Annica Rings strategi har lyckats. Bilden att det är många fall med beräknande föräldrar som förgiftar och manipulerar sina barn är etablerad.”

Kommentar punkt 17-24: Genom en tendensiös klippning i e-post som skickats mellan befattningshavare på olika myndigheter befästs en förvrängd och felaktig bild av verkligheten. I samordnarens uppdrag ingår att analysera och kartlägga förekomsten av uppgivenhetssymtom hos asylsökande barn, och i detta ingår att ta del av erfarenheter från praktiken. I uppdraget ingår också att samverka med berörda myndigheter och aktörer. Att förhålla sig till och ha en beredskap för eventuella frågor från media är också en självklar uppgift för en statlig utredning – särskilt när medias och allmänhetens intresse är så stort som i detta fall. Men när Uppdrag Granskning väljer att beskriva detta arbete som ett ”*medvetet och välplanerat spel bakom kulisserna*”, där de inblandade uppges ha en gemensam media strategi i syfte att etablera ”*bilden av att det är många fall med beräknande*”

föräldrar som förgiftar och manipulerar sina barn”, är detta en mycket grov förvanskning av verkligheten.

Med vänlig hälsning

Marie Hessle
Nationell samordnare

Nader Ahmadi
Forskningsledare